

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 23. ANULU XIV.

Telegrafulu ese 'de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiiu, in 20 Martiu (1 Apr.) 1866.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru "doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la „Telegrafulu Romanu“

pe patrariulu alu doilea (Aprile, Maiu, Iuniu) alu anului 1866. Pretiulu abonamentului pe unu patrariu de anu: pentru Sabiiu 1 f. 75 xr.; pentru districte si provinciile monarchiei austriace 2 f.; pentru Principatele romane unite si strainatate 3 f.

Abonamente se primescu si pe jumetate si pe trei patrare de anu.

P. t. DD. cari dorescu a ave acestu diuaru suntu rogati a-si tramite de tempuriu listele de prenumeratiune desvultu corese, insemnandu cu acuratetia si postele ultime si — a le adresá la

Editor'a „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Eveneminte politice.

Sabiiu in 19 Martiu.

Dupa sciri sigure se dice ca Dlu Bartal aru fi chiamatu la Vienn'a. Asemenea se spune si despre banulu Croatiei.

Majoritatea dietei pestane au alesu in deputatiunea, carea este destinata de a trata cu delegatiunea din diet'a croato cestiunea uniunei si cea de afaceri comune exclusivu numai magiari. La ce adauge Zkft: „ca mai fara tactu nu aru fi pututu lucra majoritatea magiara. Cu acést'a alegere magiarii au demonstratu de nou, ca ei aplica dis'a „La Hongroie c'est nous“ (Ungari'a suntemu noi) numai si numai la natiunea magiara, cá unica natiune a regatului. Asiá dar au trecutú si de astadata ocaziunea de a linisci si mulcomi natiunalitatile; cáci compromisulu ce-lu au sa'lu faca cu Croatii l'au inauguratu cu vatemarea natiunalitatiloru Ungariei.“

Totu acolo vedemu, ca clubulu deputatiloru serbi s'a adunatu la P. S. Metropolitulu serbescu Masirevici, in care clubu s'a decisu, ca la casu, candu majoritatea magiara dela diet'a din Pest'a aru intrá la unu tratatu antecoronatiunalu cu regele, serbii sa caute cu tóte mijlócele a face cá si drepturile natiunei serbesci din Ungari'a sa devina objectu de desbatere alu acestei tratári. La o atare eventualitate, deputatii ce se afla de presentu la diet'a din Pest'a sa se privesca de comitetu natiunalu cá celu dela 1861 si in intielegere cu patriarchulu sa compuna spre scopulu de mai susu unu memorandum cátra diet'a unгурésca si o representatiune cátra Majestatea Sea, in carea din urma sa se puna rugarea pentru deschiderea congresului natiunalu serbescu.

„Concordi'a“ are unu telegramu despre alegerea acum a trei'a óra a dlui Alesandru Romanu redactorele acelui diuaru in cerculu de alegere Ceic'a.

Delegatiunea dietei croate la diet'a pestana, au perdutu unu membru pre drulu Vranicany, carele murí de cate-va díle.

Despre lagerulu de la Bruk lângá Lait'a se scrie, ca in var'a acést'a nu se va face, si de aceea cámpulu cumperatu dela erariu spre acestu sfersitu s'a esarendatu pentru anulu acést'a.

Scirile de resboiu eara si scotu capulu. Diuarie semioficióse prussiane afirma, ca scirea despre o epistola adresata din partea Imperatului Austriei cátra regele Prussiei cu ocaziunea dílei nascerei cestui din urma, aru fi fára de nici unu temeiu. Mai departe adaugu, ca regele nu s'aru fi esprimatu cu aceeași ocaziune nici decum in modu pacinicu, ci din contra a dísu cátra generalitatea adunata spre alu gratulá: „Dvóstra sciti ca eu amu repetitu in Gastein ce amu dísu in Carlsbad. Pe mine me face unu rege de rangulu statelor de mijlocu, déca se va impedecá acum Prussí'a nóstra. Acést'a i o amu spusu dejá si Imperatului.“ Regele Prussiei se vede dara vatematu in onórea rangului seu, déca nu va puté castigá pentru statulu seu ducatele Schleswig Holstein, pentru cari s'a luptatu ambe puterile gérmane spre a le scóte de sub Dani'a si a le dá federatiunei gérmane. Presse din Vienn'a vré a scí, ca comunicatiunea in scrisu intre Vienn'a si Berlin, e intrerupta inca din 7 Martiu n. si ca negociatiunile decurgu numai prin reprezentantii curtiloru. Faim'a despre o imbiare cu o despagubire in bani pentru ducate, din partea Prussiei, capata totu mai multa consistintia si unele diuarie adaugu si compensa-

tiunea cu o particia din Silesi'a prussiana, ceea ce din partea Austriei nu s'a primitu. Clerulu latinu din Silesi'a, carele stá in legatura adm.nistrativá cu celu din Silesi'a austriaca, au primitu cercularie, ca sa intrerumpa deocamdata legaturile cu cestu din urma.

„Cor. Zeidler“ sustine, ca situatiunea e seriósa si ca cris'a in locu de a scadá se vede inca a totu cresce. Mai departe adauge „ca déca Austri'a arméza, Prussí'a din cause finantiale e necesitata a se apucá iute de lucru.“

Din Florenti'a se scrie „Boemie“, ca regele (Victoru Emanuela) la unu prándiu ce'lu dede de unedile in onórea ginereului seu princ. Napolconu, s'aru fi esprimatu, ca in Aprile, mergendu mána in mána cu Prussí'a, va trece Minciulu in fruntea armatei sele. De alta parte totu acolo se spune despre consultári intre regele, generalulu Cialdini si ministrulu de resboiu.

Din Parisu sa scrie, ca Franci'a in fati'a evenemintelor ce s'aru puté desvultá in Germani'a va pestrá neutralitatea, pána candu va vedé ca nu e periclitatu eculibrulu europénu.

In Parisu au aparutu o brosiura intitulata „Les principautés devant la conférence“ (principatele inaintea conferintiei), ce se presupune a fi din pén'a reprezentantiloru principateloru dunarene (románe). Intre alte dice brosiur'a: „Cere-mu sustinerea uniunei, deplin'a autonomia a principatelorru sub unu principe streinu independinte de póta. Acést'a sa o ia conferinti'a in consideratiune. Románii suntu determinati a nu suferi dela puterile garanti, nici cea mai mica siluire. Ni se da unu principe, pe care noi nu-lu voimn, vomu prinde armele in mána. Cus'a a guvernatu siepte ani, principele celu nou nu se va sustiné nici siepte septemáni pe tronu. Déca va fi sa se intrebuinteze putere asupr'a nóstra, atunci trebuie sa intre trupe in tíera; ale cui? ale Russiei? Atunci sa cugete puterile garante, de voru mai fi in stare a scóte de acolo vre-odata pre soldatii tiarului. Ale Austriei? atunci cabinetulu din St. Petersburg va protestá. Turci? Cu atátu mai bine; noi dorimn, cá sa ne mesurámu cu ianiciarii sultanului si sa ii tramitemu cu capetele sparte a casa. Séu soldati rusesci, austriaci si turcesci la olalta? atunci cestiunea orientala e printr'o lovitura pusa inprosceniu, si ea va trebui deslegata in momentul, candu nici o putere afara de Russi'a nu va avea mána libera.“

Din Romani'a aflámu, ca juriu au condamnatu pre capulu postelor si telegrafelor de sub fostulu domnitoriu, pre Liebrecht, la inchisóre pe diece ani si la o despagubire de 1,568,000 lei, pentru defraudárele ce le-a fácutu sub tempulu servitiului seu.

O scrisóre esita din condeilu unui Diplomaticu.

Petersburgu 7 Martiu. „Te va interesá póte sa scii, cum suntu pretiuite in regiunile de aci, incurcaturile politice de adi. Urmatórele date speru cá-ti voru dá óre-care mici deslusiri.“

„Nici odata n'au fostu cá acum, atátu de mare diverginti'a intre cabinetulu de aci si acel'a alu Tuileriiloru; de Britania nici nu voimn sa luámu notiitia; in contr'a Austriei ostentámu unu feliu de dispretiu, cu tóte aceste, te asigurú: cumca ur'a in contr'a imperiului francesu adi e mai mare decátu inaintea resbelului din Crimea. De candu se presupune unu feliu de intielegere intre Franci'a si Austri'a, se crede si in cea mai mica actiune esterna a Austriei, manifestarea unei intrigi francese.“

„Nu este nici o indoiéla, ca amu avea multa dorintia de a procedá activu, dar in sa sute de impregiurári ne oprescu dela ori ce actiune ofensiva. In Poloni'a lucrarea inca nu este terminata, in provinciile orientale d'abiá a inceputu, liniile cáiloru ferate inca nu suntu terminate, si starea finantiala nu se afla cu multu mai bine, de cum erá immediatu dupa caderea Sevastopolului. In asemenea positiune este imposibilu de a puté insielá lumea despre adeverat'a stare a puterei si situatiunei interne; incercári atletice, de aru voi sa faca acum Russi'a aru puté avé unu resultatu fórté ridiculu.“

„Armat'a ce s'a concentratu la Prutu, nu este alta decálu unu mijlocu, de a-si conservá asupr'a cestianei Dunarene, s'au pó-

te chiaru a Orientului, o influință ce este cu totul în disarmonia cu starea actuală a Rusiei. Ceea ce-i lipsese din putere, să silesce de a suplini prin ingeniositatea diplomatică, și în privința acestă trebuie să o recunoștem: cumca Rusia se porta pe acestu drum într-unu modu admirabil. Astfeliu, cu tōta antipatiă Divanului în contră Rusiei, totuși a isbulitu de a face pe Franța suspectă în ochii bărbatilor de statu turci, și de ale câștigă earasi simpatii pentru planurile cabinetului de St. Petersburg.

„Asemenea crește influința Rusiei în Grecia; în Albania Emisarii rusesci jōca unu rol insemnat; în Serbiă rivalizeza, într-unu modu ore-cum triumfatoriu, Agentii Rusiei cu triimesii Franței; ear în Washington Rusia jōca rolulu celu mare. Crede dar: ca Rusia va obține totulu cea ce se pōte câștigă pe cale diplomatică, ajutată și de mici scene de scamatorie; fii inșă totu odata siguru, ca Rusia în momentul de fată nu o pōte duce pāna la estremeitate, și ca prin urmare în momentul decisiv i-si va bagă — cu tōta liniscea — earasi sabiă în tēca.

„Ancoră”

Dela dietă Ungariei.

(Cor. orig.)

P e s t ' a 26 Martiu.

Adresă a două că respunsu la rescriptu în 19 Martiu primită în casă reprezentantilor, s'a tramis la casă magnatiloru, și precum s'aude pe 16 a lunei viitoare pe candu se voru deschide ședințiile, se va luă la pertractare. Acelea pretensii, care s'au cuprinsa în adresă d'antāiu se vedu întiepenite și în a două.

În șeptemână trecută în amendou casele s'au făcutu hotăriri ponderose.

Batal la desbaterea adresei au tinutu o cuventare lungă, în care au descoperitu defectulu rescriptului și alu adresei, și deși s'a aretatu pe partea negativă, totuși — fara de vro căți-va putini — s'audiă preste totu: „primimu! primimu! și după propunerea votărei nominale, și densulu a votatu afirmativu, cu: da (igen), asemenea și consoliței.

Altu pasu ponderosu este comisiunea pentru convenirea cu comisiunea croatică; această comisiune constă din 12 barbați, și adeca din casă de susu sunta 4 inși, precum: Majlath Antal, Szecsenyi Antal, Szogyenyi Laszlo și Iankovits Laszlo; din casă de josu 8, a caror nume s'a publicasu în ședinția de sambeta. Acesteasunt: Deak Eötvös, Samsich Mikó, Ghiczu, Andrásy Csengery, Litkovits.

Joi s'a infintiatu o comisiune pentru facerea proiectului în privința elucrării programei, după care se voru impartii afacerile dietale, membrii sunt: Deak Lonyay, Zeyk, Tiszza, Klausál, Szentkirályi, Horváth, Nyáry Hollán, Bónis, Bezeredi, Gorové.

Ședințiile publice în casă reprezentantilor se voru amana din 28 Martiu pāna la 4 Apriliu.

Comisiunea de 52 lucră neinteruptu în privința afacerilor comune; în 23 a curente s'a statoritu de presedinte Andráy; a se tiné secretu solidaruu nu s'a hotaritu, inșă publicări în numele comisiunei a se face e opritu. După serbatorile pasciloru se sperēza terminarea acestora, candu apoi se voru asterne dietei.

În comisiunea afacerilor comune sunta dintre romani 3 inși și anume: Antoniu Mocióni, Gőzdu și Ioanovicu, ear în celelalte nu e nici pomenă de romānu, — dreptate și frațietate! decă nu sunta cuvinte desierte, aci nu esista, căci între frații cu dreptate, se doresce asemenea respectare și asemenea manecare intru iniriire a membrilor de diferite natiunalități!

Timpurile sunt critice evenimentele ponderose, și pana ce se va da lucrurilor o carareă mai sicura, să ne aducem aminte de trecutulu care usuca inimă romanului de nedreptati cumplite, și se cerem dela alotu puterniculu Dumnediu plantarea credinței de romānu în fiesce care operatoriu a romanilor, că astie dreptatea și adeverulu aratanduse în fată locului se sa domolēsa și odichnesca inimile necajite de supremația ilegală.

Unii din reprezentanti poporului romanu sunta dasi la vetrele proprie, pentru de a se imbratioșia cu poporulu, și a serba dimpreuna dilele invierei.

S a b i i u 18 Martiu. Hrmst. Ztg ne onoreza mai de multe ori cu reproducerea séu amintirea de lucruri publicate în fōiă noastră. În nrulu de Miercuri inșă face aceeași stimate fōiă unu escerptu din corespondința noastră dela Pianulu de josu Nr. nostru 20, carele da totulu unu intielesu vatematoriu pentru caracterulu alegatoriloru romāni, și unu laudatoriu pré mare alegatoriloru sasi din Scaunulu Sabesiului. Eata cum reproduce Hrm. Ztg. corespondința noastră: „Se scrie Telegrafului Romanu din Pianulu de josu, ca alegatorii sasi din Scaunulu Sabesiului pentru sustinerea frațietății cu romāni au votatu pentru substitulu jude regescu Simeonu Balomiri și pentru fiscalulu jud. Carolu Leonhard. Romāni inșă au votatu pentru avocatulu Dr. Tincu și pentru substitulu jude regescu Simeonu Balomiri, și fiindu ca romāni eră în majoritate asiă acesti a au și fostu alesi.”

Pōte că din nebagare de séma să fia scapatu din vedere traducatoriului, locurile cele mai momentose din corespondința noastră și asiă să se fia escatu aceea reproducere umbrōsa fată cu purtarea romaniloru din mentionatul Scaun. În interesulu adeverului și a dreptății precum și a ecuității recercăm pe susu mentionat fōiă Hrm. Ztg. a indreptă estrasulu făcutu din fōiă noastră, adaugendu și motivele din care au procesu romāni cum au procesu, pentruca în corespondința noastră se afla apriate. Altu feliu vomu fi nevoiti a crede, ca această trecere cu vederea a pasagelor momentose nu s'a făcutu din nebagare de séma ci cu scopulu care l'amu atinsu în fruntea acestor știri, ceea ce nu aru fi alta decât a seduce opiniunea publică.

C h e c e a (în prot. Timišorei) 7 Martiu.

La petitiunea romaniloru din Checea, că odata să se scape de sub Ierarchiă serba și să se anectide Ierarchiei romāne, sau tinutu în Checea în 7 Martiu a. c. o comisiune mestecata sub presidiulu judeului supremu din Hatzfeld Georgiu Vuchetits, fiindu emisi din partea Episcopatulului aradanu: Meletie Dragiciu Prot. Timišorei și Vicentie Șierbanu Adm. protopresbiteratulului din Banatu — Comlosiu, eara din partea Episcopatulului serbescu din Timišoră: Theofanu Zivcovits Archimandritulu Bezdinului și Danielu Staitz Prot. Becicherecului-mare. După fată întrebare, ca dorescu romāni Checeani și mai departe a remanē cu confratii loru serbi? au respunsu, ca ei nu dorescu despartirea, decumva și serbii s'aru supune Ierarchiei romāne, inșă serbii s'au declarat, ca densii dorescu și mai departe a remane sub Ierarchiă serba. După această neintielegătoare declarare s'au purcesu în intielesulu intimatului consiliulu din 24 Augustu 1865 N. 65.887 la conscrierea sufletelor, și după finirea acesteia s'au invederatu, cum ca în această comunitate se afla 1964 de romani, și numai 488 de serbi, (eara nu 800 de suflete după cum au incheiatu Sinodulu serbescu la Carlovetz tinutu a. tr.). Asiadara în proporțiune de $\frac{1}{5}$. — După această s'a întreprinsu pretiuirea Bisericei, edificata în an. 1856 a școlei, a 2. sesiuni parochiale și a mobilielor bisericesci în pretiu de 29.727 f. 12 xr. v. a.

Provocandu-se medularii romāni, că să proiecteze modulu impartirii averii bisericesci, acesti a au propusu sub 9 Martie a. c. în scrisu cum ca, de ore ce serbii facu numai a $\frac{1}{5}$ parte, densii le oferescu în numele romaniloru Checeani din sumă pretiurei $\frac{1}{5}$ parte, adeca 5945 f. 42 $\frac{67}{100}$ xr. în v. a. sub acea condițiune, că după purcedind'a decisiune aulica pāna într-unu anu se depuna romāni din această sumă $\frac{1}{2}$ eara cealalta sumă pāna în trei ani în trei asemenea rate; — și ca pāna atuncea serbii locali se nu remāna fara mangaiere spiritală, densii le ingaduie, că amesurata numerulu sufletelor serbesci, în a cincea șeptemāna se pōta servi cultulu ddieescu în limbă loru slaveana, inșă sub condițiunea, că pāna la totală despăgubire se fia supusi Ierarchiei romāne.

La această curatū obiectivă propunere, au inceputu medularii serbesci a se laudă (sub 9 Martie) cu privilegiile lor, sub care pre romani numai din gratia (? R.) i au primitu, — cum ca în Checea pāna la descalecare a romaniloru s'au aflatu numai serbi, cari s'au asediatu aci după bataliă dela Mohaciul an. 1526 prin conducerea despotulu Georgiu Brancovits, — cumca după a testatulu (mincinosu) a comunei curatū serbe din Clari (Peterda) — după traditiă dela stremosii lor — cu ocaziunea, candu aceiasi serbi s'au mutat în secululu trecutulu din Iarmola, mai năute s'au asediatu în Checea vro-o trei ani, unde numai serbi s'au aflatu, și numai după aceea au descalecatu în Clari; — cumca medulari serbi din anii curendu trecuti au donatu biserice locală cu 2100 f. v. a. și alti serbi mai multe sume; — cum ca sesiunile preotiesci aru fi menite spre cultulu Ierarchiei și nu localu; — cumca în biserice betrāna — acum ruinatā — se afla numai inscripțiuni serbe, — și din această privinția ei pretindu $\frac{1}{2}$ parte, séu să li se concēda această catatime a restitui romaniloru că despăgubire în doi ani.

Trecendū dara trebă comisiunala din punctu de vedere curatū obiectivuu la punctu subjectivuu, asiă medularii romāni au replicatu sub 10 Martie a. c. cum ca în desiertu cērcă serbii și mai departe a intemeiā supremația s'a prin aserturi mincinoșe și iscodite, căci după Grizelinu cu ocaziunea emancipărei Banatulu de sub jugulu turcescu, în Banatu s'au aflatu mai numai romani, și fōrte putini serbi; cum ca atuncea au avutu Episcopu romanescu în Timišoră atarnatoriu de Metropolitulu romanu; — cumca numai mai tardiu s'au supusu romāni Ierarchiei serbesci; — cumca de atuncea încōce au inceputu amaratiunea romaniloru, căci pretotindēnea s'au introdusu în biserice limbă slavēna, căci li s'au tramis Preoti serbi căci li s'au impusu de limbă oficiōsa limbă serba, căci li s'au oțtroatu numai inscripțiuni serbe, căci și sigilele bisericesci li s'au datu în limbă serba, și numai în secululu curinte desceptandu-se romāni au inceputu a eschide din bisericele sele limbă slavēna, și a introduce cea romāna, precum în B. Comlosiu, Valcaniu, Bebă, Niereu s. a. — cumca atestatulu serbescu din Clari e mincinosu, căci și astadi se afla acolo nenumarate familii romāne, precum Furlugeani, Cebdiani, Siaică s. a. care nici nu pricepu serbesce,

